

Forslag til retningslinje for dyrevelferdsprogram for gruppehold av mink

1. Formål

Formålet med dyrevelferdsprogrammet er å sikre god dyrevelferd for mink i gruppehold.

Landbruks- og matdepartementet har gjennom endring av pelsdyrforskriften av XXX gjeldende fra XXX om hold av pelsdyr, innført forbud mot gruppehold av mink. For driftsenheter som er tilsluttet dyrevelferdsprogrammet er det åpnet for hold av mink i grupper.

Velferden til dyra sikres gjennom produksjonsstyring og kontinuerlig kvalitetssikring av rutiner, systematisk forebyggende helsearbeid, regelverksetterlevelse samt krav til minimumsnivå for dyrevelferd i gruppeholdsperioden, basert på objektive og målbare indikatorer.

2. Virkeområde

Retningslinjen gjelder for driftsenhet som produserer pelsskinn, og hvor det holdes mink, eldre enn ni uker. Programmet tillater ikke flere enn fire dyr i hver oppholds-enhet. Krav om elektronisk journalføring gjelder hele året. Ressurskrav utover forskrift gjelder i gruppeholdsperioden for hele driftsenheten.

3. Definisjoner

Definisjoner for retningslinjen	
Gruppehold av mink:	Hold av tre eller fire mink i samme oppholds-enhet, eldre enn ni uker. (Se pkt. 5.4.1.4.g)
Driftsenhet:	Anlegg, eller del av anlegg, der det holdes pelsdyr
Eier:	Person eller foretak som holder pelsdyr
Dyreholder:	Eier eller annen person med ansvar for daglig stell av pelsdyr i gitt driftsenhet
Voksent dyr:	Dyr over syv måneder pr. 1. januar
WelFur Mink:	Forskningsbasert sertifiseringsprogram for hold av mink utviklet av syv europeiske universiteter for Fur Europe
Velferdsprotokollen «Welfare assessment protocol for mink»:	En vitenskapelig basert evaluering av velferden til mink ved hjelp av velferdsindikatorer for alle viktige velferdsbehov. Protokollen danner grunnlag for beskrivelse av velferdsnivå i den enkelte driftsenhet på fire hovedområder: god helse, god fôring, god oppstalling og adekvat adferd. Revisjonene utføres av uavhengig tredjepart
WelFur nivå:	På bakgrunn av revisjon utført av tredjepart, oppnår driftsenheten ett av fire nivåer: <ol style="list-style-type: none"> 1. Best praksis 2. God praksis 3. Tilfredsstillende praksis 4. Utilfredsstillende praksis I nivåene 1, 2 og 3 oppfyller driftsenheten kravene til WelFur-sertifisering. Driftsenheter som kun oppnår nivå 4, blir ikke sertifisert
Helseavtale:	Forpliktende helseovervåkingssavtale mellom eier og privatpraktiserende veterinær
Helseovervåking:	Veterinærkontroll og rådgiving i henhold til helseavtalen som føres elektronisk

	(se pkt. 5.3.)
Helseovervåkingsrapport:	Veterinærens beskrivelse av dyreholdet i driftsenheten (se pkt. 5.3)
Produksjonsdata	Produksjonsdata som driftsenheten må registrere elektronisk gjennom hele året i henhold til forskrift om hold av pelsdyr og denne retningslinjen
Trafikklysordning:	En indikator hvor grønt-, gult- og rødt lys beskriver driftsenhetens status i dyrevelferdsprogrammet
Velferdsindikatorer:	Målbare fysiologiske og atferdsmessige egenskaper ved dyra eller forhold i omgivelsene dyra lever i, som benyttes for å vurdere nivået av dyrevelferden

4. Inkludering av driftsenhet i dyrevelferdsprogrammet

Driftsenheten skal være medlem i Norges Pelsdyrslag.

Den enkelte driftsenhet skal registrere nødvendige produksjonsdata i en database som etableres og driftes av Norges Pelsdyrslag. Produksjonsdata skal registreres i henhold til forskrift om hold av pelsdyr samt kravene i denne retningslinjen. Eier/dyreholder forplikter seg til å gi administrator av dyrevelferdsprogrammet (NPA) tilgang til alle revisjonsdata fra WelFur-revisjonene.

Norges Pelsdyrslag kan inkludere driftsenhet i dyrevelferdsprogrammet når følgende krav er oppfylt:

- WelFur-revisjon i gruppeholdsperioden med minst nivå *god praksis*
- Helseavtale og helseovervåkingsrapport som dokumenterer tilfredsstillende dyrehelse
- Kurs og bestått eksamen i gruppehold av mink
- Bemanningsplan med risikovurdering av dyreholdet
- Mattilsynets tilsynsrapport uten vesentlige merknader om dyrehelse eller dyrevelferd

Tilslutning i dyrevelferdsprogrammet videreføres så lenge eier/dyreholder innfrir kravene. Eier/dyreholder skal umiddelbart varsle administrator ved utmeldelse av programmet.

5. Ansvar og roller

5.1 Offentlige myndigheter

Landbruks- og matdepartementet er ansvarlig for godkjenning av retningslinjen.

Mattilsynet gis innsyn i hvilke driftsenheter som er tilknyttet dyrevelferdsprogrammet.

Mattilsynet fører tilsyn i henhold til forskrift, og skal ved forespørsel ha tilgang til:

- WelFur-rapporter med vurdering av dyreholdet
- Helseovervåkingsrapport fra veterinær med vurdering av dyreholdet
- Driftsenhetens elektroniske journaler

5.2 Norges Pelsdyrslag

Norges Pelsdyrslag er administrator for dyrevelferdsprogrammet, og fører register over driftsenhetene som er tilknyttet programmet.

Norges Pelsdyrslag skal:

- Inkludere driftsenheter som ønsker og innfrir krav til deltakelse (se krav i pkt. 5.4)
- Ekskludere driftsenheter der vilkår for deltakelse ikke er oppfylt
- Varsle Mattilsynet der driftsenheten mister rett til gruppehold
- Etablere og drifte database for dyrevelferdsprogrammet

- Opprette og drifte elektronisk journalsystem der eier/dyreholder og veterinær fører driftsdata
- Sammenstille resultater fra dyrevelferdsprogrammet for foregående år og oversende dette til Mattilsynet innen 1. mars.
- Tilrettelegge og gjennomføre kurs i gruppehold der eier/dyreholder må bestå skriftlig eksamen
- Tilrettelegge og tilby kurs i gruppehold for veterinærer
- Tilby veiledning til eier/dyreholder i henhold til trafikklysordningen
- Ved behov foreslå endringer i retningslinjen

5.3 Veterinær

Veterinær som inngår skriftlig helseavtale med eier, plikter å følge opp avtalen innenfor retningslinjen for gruppehold. Det skal gjennomføres minst tre årlige helseovervåkinger i løpet av vinter, sommer og høst (se vedlagte helseavtale).

Veterinær skal føre kontroll i henhold til helseavtalen, og skal registrere og rapportere elektronisk følgende dyrevelferdsindikatorer og ressurser ved hver helseovervåking:

- Tydelig sykt dyr
- Sår og skader
- Redusert bevegelighet
- Pelsgnag
- Aktivitetsobjekter
- Halm
- Fôring
- Andel ledige bur
- Sammensetting av grupper

5.4 Driftsenhet

Driftsenheten kan kvalifisere seg til gruppehold av tre (se pkt. 5.4.1) eller fire mink (se pkt. 5.4.2) i samme oppholds-enhet. Nye driftsenheter kan med særkrav (se pkt. 5.4.3) kvalifisere seg til å delta i dyrevelferdsprogrammet i første driftsår.

5.4.1 Gruppehold

1. Driftsenhet skal være WelFur-revidert og minst oppnå nivået *god praksis* i gruppeholdsperioden.
2. Bemanning og tilsyn

Eier/dyreholder skal:

- a. Ha bemanningsplan med risikovurdering av dyreholdet, og sikre bemanning i henhold til planen
 - b. Sikre tilstrekkelig opplæring av medarbeidere
 - c. Gjennomføre kurs i gruppehold med bestått eksamen
 - d. Gjennomføre ekstra daglig tilsyn
 - e. Oversende Mattilsynets tilsynsrapporter til Norges Pelsdyrslag
3. Helseavtale

Eier/dyreholder skal:

- a. Ha helseavtale med privatpraktiserende veterinær
 - b. Sikre gjennomføring av helseovervåkingsbesøk fra veterinær
4. Produksjonskontroll

Eier/dyreholder skal:

- a. Journalføre og elektronisk rapportere driftsdata i henhold til pelsdyrforskriften og dyrevelferdsindikatorer (se vedlagt oppstilling

av velferdsindikatorer) for å bruke resultatene i systematisk forebyggende helsearbeid.

- b. Sikre at utvelgelse av tillitsfulle avlsdyr baseres på utvelgelsesmetoden som er dokumentert og anbefalt av NMBU
- c. Sikre at dyra har tilgang til to egnede aktivitetsobjekter, hvorav minst ett er egnet til å tygge på
- d. Sikre at alle dyr har tilgang til halm fra 1. august
- e. Sikre fôrtilgang minst to ganger daglig
- f. Ha tilgjengelig 3% ledige bur etter utflytting der det er tre mink pr. oppholdsenerhet
- g. Krav til sammensetning av dyr i gruppehold:
 - Maks ett voksent dyr pr. gruppe
 - Maks to hanner pr. gruppe
 - Avlstispe og tisper skal ikke plasseres sammen
 - Dyr fra ulike kull skal ikke settes i samme bur etter at valpene er 9 uker
- h. Avslutte gruppehold senest 1. januar

5.4.2 Tilleggskrav til driftsenhet med fire mink

1. Ekstra helseovervåkingsbesøk av veterinær i gruppeholdsperioden
2. Sikre at dyra har tilgang til tre egnede aktivitetsobjekter, hvorav minst to er egnet til å tygge der det er fire dyr pr. oppholdsenerhet
3. Dyreholder skal ha tilgjengelig fire % ledige bur etter utflytting der det er fire mink pr. oppholdsenerhet

5.4.3 Særkrav til ny driftsenhet som ønsker tilslutning til dyrevelferdsprogrammet

1. Året før oppstart skal nyetablerer:

- Hospitere i alle perioder av et driftsår hos produsent som er tilknyttet dyrevelferdsprogrammet
- Gjennomføre næringens oppstartkurs
- Gjennomføre næringens kurs i dyrevelferd
- Gjennomføre næringens kurs i avliving med bestått eksamen
- Gjennomføre næringens kurs i gruppehold av mink med bestått eksamen

I løpet av første driftsår må alle kravene i dyrevelferdsprogrammet innfris.

Eier/dyreholder forplikter seg til å inngå avtale av minst to års varighet med fadder som selv er tilknyttet dyrevelferdsprogrammet.

2. I tillegg kommer følgende særkrav:

- Inntil tre dyr pr. oppholds-enhet første år
- Minst ett læringsbesøk av næringen
- Ekstra helseovervåkingsbesøk av veterinær i gruppeholdsperioden

6. Avviksbehandling

Det er fire registreringskanaler som legger grunnlag for avviksbehandling; WelFur-revisjon, helseovervåking, produksjonskontroll og tilsynsrapport fra Mattilsynet.

Driftsenhet blir varslet én gang med sms og e-post av administrator ved moderate avvik fra dyrevelferdsprogrammet, jf. gult trafikklys. Det gis

mulighet til å rette opp forholdene. Ved manglende oppfølging av avvik, vil driftsenheten ikke gis mulighet til gruppehold av mink.

6.1 Trafikklysordningen

Driftsenhetens status for etterlevelse av dyrevelferdsprogrammet illustreres og angis gjennom en trafikklysordning – grønt, gult og rødt nivå. Ved grønt oppfyller driftsenheten alle krav, ved gult er det moderate avvik og ved rødt er det alvorlige avvik fra dyrevelferdsprogrammet.

Grønt

Driftsenheten har kvalifisert seg til deltakelse i dyrevelferdsprogrammet (punkt 4) og oppfyller kravene i pkt. 5.4.1, eventuelt også 5.4.2 og 5.4.3.

Dersom det påvises alvorlige avvik fra denne retningslinjen i driftsenheten, kan denne falle fra nivå grønt og direkte til rødt.

Gult

Driftsenheten er fremdeles kvalifisert for deltakelse i dyrevelferdsprogrammet, men enkelte krav under pkt. 5.4.1, 5.4.2 og 5.4.3 er ikke tilfredsstillende oppfylt. Det gis tidsfrist til å rette opp de påpekte forhold. Ved innfrielse av krav, gis driftsenheten mulighet for opprykk til grønt. Hvis krav ikke innfris innen fristen, havner driftsenheten i rødt.

WelFur

WelFur-revisjon uten tilfredsstillende resultat i henhold til punkt 5.4.1.1.

- Krever tilfredsstillende nivå ved ny snarlig WelFur-revisjon

Helseovervåking

Manglende helseovervåkingsbesøk

- Krever helseovervåking gjennomført innen en uke

Skadefrekvens fra x til y

- Krever ekstra helseovervåkning, og forutsetter umiddelbar implementering av nødvendige tiltak. Tiltakene skal fastsettes i samarbeid med privatpraktiserende veterinær eller rådgiver fra næringen.

Veterinær har moderate anmerkninger i totalvurdering av dyreholdet

- Krever umiddelbar implementering av nødvendige tiltak. Tiltakene skal fastsettes i samarbeid med privatpraktiserende veterinær eller rådgiver fra næringen.

Noe manglende oppfølging av nødvendige tiltak

- Krever umiddelbar implementering av nødvendige tiltak

Produksjonskontroll

Mangelfull registrering av produksjonsdata

- Krever umiddelbar iverksettelse av tilfredsstillende registrering

Mangelfull bemanningsplan med risikovurdering av dyreholdet

- Krever tilfredsstillende plan innen en uke
- Rådgiving fra næringen med krav om umiddelbar implementering

Mangelfull bemanning

- Krever umiddelbar økt bemanning

Mangelfull opplæring av medarbeidere

- Krever umiddelbar opplæring av medarbeidere

Mangelfull oppfølging av syke og/eller skadde dyr

- Krever tilfredsstillende umiddelbare tiltak og plan for oppfølging
- Rådgiving fra næringen med krav om umiddelbar implementering

Mattilsynet

Tilsynsrapporter med moderate vedtak knyttet til helse og velferd

- Krever umiddelbar oppfølging og lukking av vedtak innen gitt frist
- Rådgivning og tett oppfølging fra veterinær og næringen iverksettes

Rødt

Dersom det påvises svært alvorlige avvik fra offentlig regelverk, helseovervåkingsbesøk, denne retningslinjen eller driftsenheten ikke oppnår minst, eller beholder WelFur nivå *god praksis* i gruppeholdsperioden, anses enheten for å stå utenfor dyrevelferdsprogrammet.

Gruppehold avvikles etter inneværende sesong. Rådgivning og tett oppfølging fra veterinær og næringen iverksettes ut sesongen for sikring av dyrevelferden. Mattilsynet varsles om at driftsenheten ikke lenger er kvalifisert for dyrevelferdsprogrammet. Påfølgende sesong tillater ikke gruppehold.

WelFur

- Resultat fra revisjon er ikke tilfredsstillende. Nivå *god praksis* i gruppeholdsperioden er ikke innfridd

Helseovervåking

- Ikke gjennomført helseovervåkingsbesøk
- Skadefrekvens er over x prosent
- Veterinær har alvorlige anmerkninger i totalvurdering av dyreholdet
- Svært manglende oppfølging av anbefalinger fra privatpraktiserende veterinær eller rådgiver fra næringen

Produksjonskontroll

- Svært mangelfull registrering av relevante produksjonsdata

- Svært mangelfull bemanning
- Svært mangelfull opplæring av medarbeidere
- Syke og/eller skadde dyr blir ikke fulgt opp

Mattilsynet

- Tilsynsrapporter med svært alvorlige vedtak knyttet til helse og velferd
- Avvik og pålegg etter tilsynsbesøk er ikke fulgt opp/lukket

6.2 Fornyet tilknytning til dyrevelferdsprogrammet etter ekskludering

Dersom en driftsenhet ønsker å starte med gruppehold etter ekskludering fra dyrevelferdsprogrammet kan denne kvalifisere seg i løpet av en sesong med parvis oppstalling av mink. Utover forskriftskrav må driftsenhet denne sesongen tilfredsstillende følgende krav:

- Driftsenheten må være tilknyttet det elektroniske journalføringssystemet og gjennom dette vise tilfredsstillende resultater for dyrevelferd
- Driftsenheten skal oppfylle krav for inkludering i dyrevelferdsprogrammet (pkt. 4) samt oppfylle kravene under pkt. 5.4.3.2

6.3 Klageadgang

Driftsenhet kan klage på avgjørelser om inkludering, ekskludering og plassering i dyrevelferdsprogrammet til administrator av programmet (Norges Pelsdyrslag). Klagen skal begrunnes skriftlig.

Avgjørelse kan ankes til styret i Norges Pelsdyrslag.

For klager på vedtak som fattes av Mattilsynet gjelder Forvaltningsloven.

Oversikt over velferdsindikatorer

Pkt. 5.4.1.4.a

Område	Indikatorer	Sjekkes daglig	Kommentarer
Dødelighet	Selvdødt dyr	X	Journalføres
	Avlivet dyr	X	Journalføres
Helsetilstand	Tydelig sykt dyr	X	Merking av bur for ekstra kontroll. Journalføres viss det behandles / tiltak
Sår og skader	Redusert bevegelighet	X	Merking av bur for ekstra kontroll. Journalføres viss det behandles / tiltak
	-halerotsår	X	Merking av bur for ekstra kontroll. Journalføres viss det behandles / tiltak
	-haletuppsår	X	Merking av bur for ekstra kontroll. Journalføres viss det behandles / tiltak
	-øvrige skader	X	Merking av bur for ekstra kontroll. Journalføres viss det behandles / tiltak
Atferd	Aggresjon mellom dyr	X	Journalføres når tiltak iverksettes
	Pelsgnag	X	Journalføres når tiltak iverksettes
	Stereotypier	X	Journalføres når tiltak iverksettes
Daglige gjøremål	Aktivitetsobjekt	X	Skiftes ut og fylles på ved behov. Journalføres daglig
	Vanntilgang	X	Journalføres daglig
	Fôrtildeling	X	Journalføres daglig
	Halm	X	Journalføres daglig
	Bur og redekasse	X	Journalføres daglig
Avl	Tillitsfullhet	Oktober/november. Dyra skal vurderes på en skala fra 1 til 5, der 5 er mest tillitsfull. Dyr som oppnår karakter 5, 4 eller 3 kan benyttes i avl.	
Hold	Veiing	Veiing av et representativt utvalg i august/september/oktober	
	Holdvurdering	Ved utvalg av potensielle avlsdyr.	